

Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXXI. № 5-6 (березень) 2024

«730 днів війни в самому серці Європи: наслідки, реалії та перспективи»

Союз українців Румунії (СУР) організував у вівторок, 27 лютого, у Палаці Парламенту круглий стіл на тему «730 днів війни в самому серці Європи: наслідки, реалії та перспективи на регіональному та глобальному рівнях». Захід було організовано у партнерстві з групою національних меншин у Палаті депутатів.

ВІЙНА В УКРАЇНІ У СВІТЛИНАХ

Перед круглим столом відбулося відкриття фотовиставки «730 днів війни в самому серці Європи: конфлікт у зображеннях», проведеної у партнерстві з агентством Agerpres. Були представлені світлини Крістіана Лупашку, кореспондента агентства, який передає крізь об'єктив свого фотоапарата емоції пережиті під час 15 поїздок до України.

Світлини розкривають ситуацію в Україні та є маніфестом, заклик до усвідомлення драми всього українського народу. «Виставлені фотографії лише підтверджують, що війна триває, що є величезні втрати як матеріальні, так і людські, і, що потрібна солідарність, щоб підтримати Україну в її боротьбі з російським агресором», – сказав Крістіан Лупашку.

Агентство Agerpres на заході представила його генеральна директорка Клаудія Ніколає. «Ця війна означає кров, означає вбивства. Ми намагалися також показати мистецтво, культуру, цивілізацію, які постраждали, предста-

вили на зображеннях повністю або частково знищені об'єкти спадщини ЮНЕСКО. Ми презентували зруйновані церкви, які представляють, по суті, культурну цінність будь-якого стражденного народу», – сказала Клаудія Ніколає.

РУМУНІЯ – НАДІЙНИЙ ПАРТНЕР УКРАЇНИ

Круглий стіл відкрив голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький, який наголосив на тому, що Румунія підтримує український народ від початку вторгнення, а Парламент одним із перших у світі «найрішучіше чином засудив агресію Росії».

Микола Мирослав Петрецький зазначив, що Румунія залишається «надійним партнером України» та підкреслив солідарність всього румунського народу, незалежно від віросповідання та національності. «Я дякую румунській державі, моїм колегам у парламенті та всім, хто підтримував і підтримує український народ», – сказав представник українців у Парламенті Румунії.

Голова СУР засудив розв'язану Росією війну, яка, за його словами, спрямована «не лише проти України, а й проти демократії. «Я переконаний, що, підтримуючи Україну, ми зупинимо війну і житимемо у світі миру та спокою», – сказав депутат Микола Мирослав Петрецький.

(Продовження на 3 стор.)

Зустріч з делегацією українських парламентарів

28 лютого, депутат Микола Мирослав Петрецький мав зустріч у Палаці Парламенту з делегацією українських парламентарів, які перебували в Бухаресті для участі у круглому столі на тему «730 днів війни в самому серці Європи: наслідки, реалії та перспективи на регіональному та глобальному рівнях», організованому Союзом українців Румунії у партнерстві з парламентською групою національних меншин.

З румунської сторони в дискусіях також взяли участь: голова парламентської групи дружби з Україною Йоан Балан, лідер Націонал-ліберальної партії у Палаті депутатів Габріел Андронаке та заступник голови Комітету з питань оборони Сорін Молдован.

До складу української делегації увійшли Олександр Пасічний, голова групи дружби Україна-Румунія, Оксана Савчук та Михайло Лаба, Посол України в Румунії Ігор Прокопчук та І-ий секретар Посольства України в Румунії Борис Патраш.

З цієї нагоди Микола Мирослав Петрецький підкреслює роль парламентської дипломатії у зміцненні відносин між Румунією та Україною і говорив про необхідність посилення

парламентських обмінів між двома країнами як на рівні груп дружби, так і на рівні профільних комітетів. Він також зазначив, що в нинішньому міжнародному та регіональному контексті зміцнення румунсько-українських двосторонніх відносин є особливо актуальним.

Румунські депутати підтвердили підтримку України з боку Румунії «доки, доки це буде потрібно» і висловили готовність поділитися досвідом, набутимим в процесі підготовки до вступу в ЄС.

Зі свого боку, українські парламентарі подякували румунській владі та народу за конкретну, постійну та багатовимірну підтримку України протягом останніх двох років, зокрема, за підтримку біженців та забезпечення транзиту зерна на експорт, роль Румунії у цьому питанні будучи визначальною.

Прийняття Архієпископом Сучавським і Радівецьким

15 лютого голова СУР, депутат Микола Мирослав Петрецький був тепло прийнятий Його Високопреосвященством Отцем Калініком, Архієпископом Сучавським і Радівецьким,

разом з Його Преподобством Отцем Михайлом Кобзюком, єпархіальним радником, під час робочого візиту до Сучавського Єпархіального Центру Архієпископської резиденції. У зустрічі

також взяв участь голова Сучавської філії Союзу українців Румунії, шкільний інспектор Ілля Саучук.

Зустріч була змістовною та сповненою багатообіцяючих перспектив. Особливо слід відзначити увагу, яку Його Високопреосвященство Калінік та Сучавська і Радівецька Архiepархія приділяють українській спільноті в Сучавському повіті, таким чином щоб українці були якомога ближче духовно, важливість функціонування при Архiepархії відділу у справах національних меншин, а також започаткування нових проєктів, які сприяють збереженню культурної та релігійної самобутності української громади. Також була відзначена підтримка Союзу українців Румунії для українських церков та громад єпархії, а також етнічним українцям у монастирях.

Нагадаємо, що 9 листопада 2023 року, під час заходу «День української мови», організованого Союзом українців Румунії, Отець-Радник Михайло Кобзюк вручив Миколі Мирославу Петрецькому «Орден мучеників – для мирян» Його Високопреосвященством Отцем Калініком, Архієпископом Сучавським і Радівецьким, на знак подяки за просування культурних та релігійних цінностей.

«730 ДНІВ ВІЙНИ В САМОМУ СЕРЦІ ЄВРОПИ: НАСЛІДКИ, РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

(Продовження із 1 стор.)

Учасники також вшанували хвилиною мовчання пам'ять жертв конфлікту в Україні.

**ПОНАД 100
ОФІЦІЙНИХ ОСІБ З РУМУНІЇ, УКРАЇНИ
ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА**

У заході взяли участь офіційні особи, парламентарі, дипломати, представники місцевої державної адміністрації з Румунії, України та Республіки Молдова, представники академічних кіл та релігійних культів, експерти, члени української громади.

Обговорення було зосереджено на низці пріоритетів, таких як: тристороння співпраця та підтримка України та Республіки Молдова Румунією, перспективи євроінтеграції України та Республіки Молдова, російська агресія як загроза стабільності, безпеці та демократії в регіоні, залучення діаспори до підтримки України, а також відбудови та зміцнення України.

На заході також було обговорено динаміку румунсько-українських відносин, подолання наслідків російської агресії в Україні, протидію зусиллям режиму

голосили на важливості солідарності з українським народом перед обличчям

спільноти.

Тому було наголошено і на необхідності продовження підтримки України, оскільки вирішення конфлікту та відбудова країни потребуватимуть довготривалих зусиль та постійної участі міжнародної

ВІЙНА У ЦИФРАХ

За офіційними оцінками, станом на 31 грудня 2023 року загальна вартість відбудови та відновлення в Україні перевищує 480 мільярдів євро. Майже 4000 навчальних закладів (вишів, шкіл, дитсадків) було пошкоджено або зруйновано з початку вторгнення. Людські втрати за 730 днів війни в Україні перевищили 10 тисяч убитих мирних жителів, з яких понад 500 дітей. Понад 14 мільйонів людей, майже третина насе-

сучасних викликів і загроз, а також на твердій відданості цінності демократії та поваги до прав людини. Було підтверджено непохитну підтримку територіальної цілісності України та рішуче засуджено агресію Росії, підкресливши той факт, що вона є не лише загрозою для України, але й викликом для демократії та стабільності в Європі.

У той же час в ході дискусій було підкреслено, що існує сильна потреба у співпраці та взаємній підтримці на європейському та міжнародному рівнях для вирішення цієї складної ситуації та сприяння миру й стабільності в регіоні.

Владіміра Путіна з підризу демократії та європейських інституцій, а також розколу західних суспільств.

У контексті складної ситуації в Україні та страждань, спричинених конфліктом, учасники круглого столу на-

лення України, були змушені залишити свої домівки, більше половини з них покинули країну, у тому числі 2 мільйони дітей. Україна наразі є країною з найбільшою кількістю мін і вибухонебезпечних залишків, що не розірвалися, у всьому світі, з третьою ураженою територією, що еквівалентно всій площі Румунії.

ВІЗИТ ДЕЛЕГАЦІЇ СУР ДО ВИЖНИЦІ

У п'ятницю, 16 лютого, делегація Союзу українців Румунії на чолі з головою, депутатом Парламенту Румунії Миколою Мирославом Петрецьким, відвідала Вижницю, що у Чернівецькій області, з метою обговорення та підписання Меморандуму про співпрацю між СУР та Вижницькою районною військовою адміністрацією.

До складу делегації Союзу українців Румунії також увійшли: голова Сучавської філії СУР, інспектор з питань української меншини Сучавського шкільного інспекторату Ілля Саучук, радниця голови Сучавської філії Делія Мартіняк, голова Ботошанської філії

СУР Віктор Семчук та шкільний інспектор з питань української меншини Ботошанського шкільного інспекторату Павло Білокопитюк.

У своєму виступі Микола Мирослав Петрецький розповів про тісний зв'язок між СУР та органами місцевого самоврядування в Україні, наголосивши на важливості сприяння транскордонному співробітництву шляхом впровадження проєктів, які приносять користь прикордонним громадам. Голова СУР також згадав про послідовну допомогу Україні як з боку СУР, так і з боку румунської

держави в цілому, протягом двох років, що минули з початку повномасштабного вторгнення Росії в сусідню країну. Водночас він відзначив плідну співпрацю між навчальними закладами та установами Сучавського повіту та Чернівецької області.

Своєю чергою голова Вижницької районної військової адміністрації Сергій Чеботар подякував делегації СУР за робочий візит до Вижницького району, який назвав надзвичайно важливим та висловив сподівання у подальшій спільній та плідній співпраці.

Меморандум про співпрацю підписали голова Вижницької районної ради Михайло Андрюк та голова Сучавської філії СУР Ілля Саучук.

Робоча поїздка завершилася відвіданням музею дипломних робіт Вижницького фахового коледжу мистецтва та дизайну імені Василя Шкребляка, Буковинського центру мистецтв у м.Вижниця та оглядом центральної частини міста.

Делегація Союзу українців Румунії на чолі з головою Союзу, депутатом Миколою Мирославом Петрецьким, відвідала Ямницю Івано-Франківської області, де зустрілася з представниками місцевих органів влади, обговоривши транскордонні питання, що становлять спільний інтерес.

Обговорення включали огляд двостороннього співробітництва, зокрема в освітній, культурній та мистецькій сферах, а також обговорення способів, якими сторони можуть брати участь у спільних проєктах, що фінансуються з європейських фондів.

До складу делегації СУР увійшли: перший заступник голови Василь Пасенчук, заступник голови Іван Рекало, голова Союзу української молоді Румунії Олександр Мочернак, голова організації СУР у селі Поляни Сергій Стуляник та мер Полян Олекса Кіфа.

Микола Мирослав Петрецький згадав про тісний зв'язок між СУР та органами місцевого самоврядування в Україні, наголосивши на важливості сприяння транскордонному співробітництву шляхом реалізації спільних

ДЕЛЕГАЦІЯ СУР ПОБУВАЛА В ЯМНИЦІ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

проєктів, які приносять користь прикордонним громадам.

Голова СУР розповів про всебічну підтримку, яку Румунія надає Україні від самого початку повномасштабного вторгнення росії, нагадавши і про гуманітарну допомогу, яку СУР надав українським областям протягом двох років війни. Він висловив переконання, що підписаний у грудні 2022 року Меморандум про співпрацю між СУР та Ямницькою ТГ і відкриватиме нові можливості для обох сторін.

Своєю чергою голова

Ямницької ТГ Роман Крутий подякував гостям з Румунії за візит, солідарність, співробітництво і надану у складний воєнний час гуманітарну допомогу від СУР, висловивши сподівання на подальше тісне партнерство і реалізацію спільних транскордонних проєктів.

Шляхи покращення транскордонного співробітництва між прикордонними населеними пунктами Мараморощини та Закарпаття, розробку та реалізацію нових спільних проєктів, що фінансуються з європейських фондів, а також посилення співпраці у культур-

ній сфері було також обговорено у Рахові, де делегація СУР зустрілася з головою Рахівської районної державної адміністрації Владиславом Кичем. На зустрічі були присутні заступник голови Рахівської РДА Павло Басараба та в.п. міського голови Рахова Євген Молнар.

(Продовження на 6 стор.)

З діяльності депутата МИКОЛИ МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

ЗУСИЛЛЯ ЗАДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Уперше декілька шкіл з Сучавського, Мараморського, Тульчанського і Тіміського повітів, школи, які знаходяться у населених пунктах, де проживають переважно етнічні українці, були внесені до списку навчальних закладів, включених до цього річної національної програми «Здоровий обід», відповідно до нормативно-правового акту, опублікованого в Офіційному віснику.

Про це у своєму Facebook повідомив голова СУР, депутат Микола Мирослав Петрецький. Він зазначив, що внесення до цього списку сучавських восьмирічних шкіл у Молдова Суліца та Дарманешти, Русковської професійної школи у Мараморському повіті, восьмирічних шкіл Кілія Веке та Пардіна Тульчанського повіту та восьмирічних шкіл Машлок, Крічова, Ніцкідорф та Варіаш, усі у Тіміському повіті, стало для нього чудовою новиною.

Адже як представник української спільноти у Парламенті Румунії він постійно виступає за рівність шансів у навчанні, зростання шкільної успішності та уникнення відсіву у школі, а нещодавно звернувся до міністерки освіти Ліджії Деки із депутатським запитом про необхідність справедливого впровадження Національної програми «Здоровий обід».

Микола Мирослав Петрецький давно зосередив свою увагу на школах у неблагополучних районах, приділяючи особливу увагу специфічним потребам сільських громад, де раціон багатьох дітей залежить від наявності програми «Здоровий обід» і де цей проєкт є єдиною гарантією того, що діти продовжать навчання у школі.

В офіційній відповіді міністерка Ліджия Дека дала запевнення, що програма «Здоровий обід» на 2024 рік здійснює «комплексний недискримінаційний відбір закладів передвищої освіти з високими потребами в підтримці, застосовує загальні та специфічні критерії відбору, спрямовані на підвищення рівня інклюзії та шкільних результатів, а також на зменшення показників відсіву в закладах передвищої освіти, що знаходяться в географічно, економічно або соціально несприятливому середовищі».

«Я радий бачити, що цілі міністерки Ліджії Деки збігаються з моїми і водночас продовжувати відстоювати інтереси всіх дітей та молоді української спільноти в нашій країні» — написав Микола Мирослав Петрецький.

***

Нещодавно Микола Мирослав Петрецький був повідомлений, що в результаті його депу-

татського запиту до міністра національної оборони Ангела Тилвера, Генеральний штаб ЗСР видав повторний дозвіл на будівництво двох нових мостів у с. Ремети Мараморського повіту, що є важливим інвестиційним проєктом для цього населеного пункту, в якому проживає значна громада етнічних українців.

У запиті до міністра Ангела Тилвера депутат зазначив, що строк дії дозволу, виданого ТГ «Ремети» Генеральним штабом ЗСР 16.11.2022 р. терміном на один рік, закінчився через затримки ряду будівельно-монтажних робіт і, що ТГ «Ремети» подало запит на повторне оформлення дозволу, зазначивши, що всі умови і технічні рішення для реалізації проєкту залишаються незмінними.

Водночас він привернув увагу міністра на те, що два існуючі мости знаходяться в аварійному стані, один з них закритий для руху і знаходиться під загрозою обвалу. Інший міст, який взяв на себе весь рух, в тому числі і великоваговий, може не витримати значно більші навантаження, тому мешканці Ремет ризикують залишитися без основного шляху сполучення.

***

Чи може життя пацієнтів у румунських лікарнях опинитися під загрозою? Чи можуть кібератаки викрасти персональні дані громадян і дестабілізувати систему охорони здоров'я Румунії? Вичерпні відповіді на ці тривожні запитання зажадав почути депутат Микола Мирослав Петрецький від міністра охорони здоров'я Александра Рафілі, до якого він звернувся з офіційним запитом щодо кібербезпеки медичних закладів Румунії й, опосередковано, щодо підвищеного ризику кібервразливості в контексті цифровізації державних послуг.

Ці запитання виникли у зв'язку з нещодавньою кібератакою з використанням вірусу-вимагача, від якої постраждала значна кількість румунських медичних закладів, в тому числі великі медичні центри. Атака зашифрувала дані серверів, підключених до платформи HIPOCRATE, що швидко вплинуло на цілу низку медзакладів.

Депутат зазначив, що ця атака не є поодиноким, підкресливши повторюваність кібератак на медичні заклади Румунії, що свідчить про постійну вразливість системи охорони здоров'я перед хакерськими групами або особами, зацікавленими в її дестабілізації.

Нормативно-правові акти щодо захисту медичних закладів повинні бути прийняті негайно, — зазначив представник українців у румунському парламенті.

ПАРЛАМЕНТСКА ДІЯЛЬНІСТЬ

У середу, 28 лютого, депутат Микола-Мирослав Петрецький мав зустріч у Палаці Парламенту з делегацією українських парламентарів, які перебували в Бухаресті для участі у круглому столі на тему «730 днів війни в самому серці Європи: наслідки, реалії та перспективи на регіональному та глобальному рівнях», організованому Союзом українців Румунії (СУР) у партнерстві з Парламентською групою національних меншин.

З румунської сторони в дискусіях також взяли участь: голова Парламентської групи дружби з Україною Йоан Балан, лідер фракції Націонал-ліберальної партії у Палаті депутатів Габріель Андронаке та заступник голови Комітету з питань оборони Сорін Молдован.

До складу української делегації увійшли Олександр Пасічний, голова групи дружби Україна-Румунія, Оксана Савчук та Михайло Лаба, Посол України в Румунії Ігор Прокопчук та І-ий секретар Посольства України в Румунії Борис Патраш.

З цієї нагоди Микола Мирослав Петрецький підкреслив роль парламентської дипломатії у зміцненні відносин між Румунією та Україною і говорив про необхідність посилення парламентських обмінів між двома країнами, як на рівні груп дружби, так і на рівні профільних комітетів. Він також зазначив, що в нинішньому міжнародному та регіональному контексті зміцнення румунсько-українських двосторонніх відносин є особливо актуальним.

Румунські депутати підтвердили підтримку України з боку Румунії «доки, поки це буде потрібно» і висловили готовність поділитися досвідом, набутими в процесі підготовки до вступу в ЄС.

Зі свого боку, українські парламентарі подякували румунській владі та народу за конкретну, постійну та багатовимірну підтримку України протягом останніх двох років, зокрема, за підтримку біженців та забезпечення транзиту зерна на експорт, роль Румунії у цьому питанні будучи визначальною.

ОГЛЯДАЧ

НОВА ЗУСТРІЧ З ПРЕДСТАВНИКАМИ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ НА МАРАМОРОЩИНІ

Наполегливі зусилля для правильного спрямування діяльності Союзу українців Румунії, з наголосом на визначенні та вирішенні проблем, з якими стикається українська громада, були продовжені в рамках кампанії «Дізнавайся! Підтримуй! Вирішуй!». Нова зустріч відбулася 8 лютого в офісі Мараморської філії СУР за участю членів комітету та членів місцевих організацій СУР.

Серед питань найпершої важливості, які пожвавили дискусії, були конкретні проблеми української громади з кожного населеного пункту, в якому живуть етнічні українці в Марамуреші, звіт про найуспішніші напрямки діяльності Союзу до цього часу та завдання, які СУР ставить перед собою в подальшому. Були обговорені, пункт за пунктом, заходи організовані СУР впродовж останніх 4-х років, підтримку надану освіті українською мовою, зокрема в організації шкільних конкурсів та олімпіад, та зусилля, які Микола Мирослав Петрецький докладав на парламент-

ському рівні для вдосконалення чинного законодавства.

Також, було обговорено підтримку, яку СУР надає українським церквам та ініціативи, які організація планує впровадити надалі для підтримки духовних та релігійних цінностей громади. Одночасно, було розглянуто шляхи залучення членів української громади до просування діяльності СУР в он-лайн середовищі, в тому числі через поширення інформації про масштабну діяльність СУР.

Шляхом відкритого діалогу з представниками всіх організацій СУР Мараморського повіту та розуміючи особисті та колективні потреби нашої громади, Микола Мирослав Петрецький визначив потреби етнічних українців та напрямок, в якому Союз має рухатися надалі, щоб бути якнайближче до українців.

На зустрічі Миколу Мирослава Петрецького супроводжували члени Ради СУР, серед яких перший заступник голови Василь Пасенчук, заступник голови Іван Рекало, заступник голови Анна Самбор, голова Мараморської філії Мирослав Петрецький, голова Союзу Української Молоді Румунії Олександр Мочернак, голова Союзу Українських Жінок Мірела Чукур, голова місцевої організації Поляни Сергій Стуляник та мер Ремет Іван Бринзяник.

(Продовження із 4 стор.)

РОБОЧІ ПОЇЗДКИ ДО МАРАМОРОСЬКИХ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ

Голова Марамороської філії Союзу українців Румунії Мирослав Петрецький започаткував в період 6-17 лютого серію робочих візитів до українських населених пунктів повіту, акції, які мали на увазі важливий момент у проєкті реорганізації та консолідації української громади.

Зусилля, ініційовані Мирославом Петрецьким разом з місцевими організаціями СУР, спрямовані на реконфігурацію заходів Союзу, пристосовуючи їх до конкретних потреб членів громади та активно залучаючи етнічних українців до громадського життя.

Під час зустрічей Мирослав Петрецький наголосив на важливості покращення співпраці з місцевими державними адміністраціями, підкресливши, що ефективна комунікація та міцні партнерські стосунки є ключем до вирішення конкретних проблем української громади. Він підкреслив, що тісні зв'язки з місцевою владою забезпечують необхідну підтримку в реалізації спільних проєктів та ініціатив.

Окремий акцент було зроблено на співпраці з школами, де викладання ведеться українською мовою. Мирослав Петрецький наголосив на необхідності зміцнення партнерства зі школами та навчальними закладами для подальшого просування та підтримки освіти українською мовою,

забезпечуючи таким чином збереження та розвиток культурної ідентичності громади.

Зустрічі з комітетами місцевих організацій відбулися в Полянах, Кривому, Великому Бичкові, Бистрому, Вишавській Долині та Вишній Рівні, а

в наступному періоді зустрічі відбудуться і в інших населених пунктах, що сприятиме зміцненню зв'язків між Союзом та членами української громади в Марамуреші.

ПОЛІТИЧНА ЗАЯВА ПРО ОСОБЛИВУ ВАЖЛИВІСТЬ ЦЬОГОРІЧНИХ ВИБОРІВ

З огляду на чотири види виборів, які відбудуться в Румунії, котрі матимуть великий вплив як на долю країни, так і на майбутнє Європейського Союзу та держав-партнерів, Микола Мирослав Петрецький підкреслив з трибуни Палати депутатів, що 2024 рік стане надзвичайно важливим моментом у посткомуністичній історії Румунії.

«На жаль, саме в цей період, після двох років пандемії та ще двох років повномасштабної війни в Україні, розв'язаної Російською Федерацією, замість того, щоб побачити зростання солідарності, віри та відповідальності, ми бачимо ще більше розколу, підступів і бажання обманути електорат чи розколоти суспільство.

Суворість політичної етики не стримала багатьох осіб від неадекватної поведінки, як це було б нормально в період максимальної відповідальності, ані від таких проявів, як популізм, суб'єктивізм, демагогія, привласнення заслуг, вчинення перешкод та інші способи, якими дехто розуміє займатися політикою.

Один такий приклад стався минулого тижня, коли після майже 8 років незліченних зустрічей, дебатів, запитів, меморандумів та інших зусиль, Уряд Румунії на засіданні 8 лютого, прийняв рішення про врегулювання правового режиму Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка у місті Сієту Мармацієй Марамороського повіту, єдиного в Румунії, де викладання ведеться повністю українською мовою, котрий завжди був одним з пріоритетів Союзу українців Румунії, враховуючи, що освіта рідною мовою є «наріжним каменем» для збереження культури та національних цінностей.

Мене обурила позиція окремих місцевих представників деяких політичних партій, які намагалися привласнити ці заслуги і зарахувати їх в особистий електоральний актив, осіб, які нічого не зробили для підтримки згаданих зусиль, а, навпаки, роками блокували з'ясування правового становища єдиного українського ліцею «гублячи» документи, видаючи якісь неправильні або неповні документи, надсилаючи їх із запізненням, у результаті чого процедура погодження проєкту рішення уряду затягувалася на роки.

Я б не порушував цього питання, якби це був одиничний випадок, але наближення виборів дає нам здоровий глузд і саме тому нам потрібно пам'ятати про відповідальність, яку ми взяли на себе перед виборцями, а якщо ми не будемо звертати увагу на таку поведінку, то лише заохочуватимемо її та змиримося з тим, що у недалекому майбутньому вона стане нормою.»

Клузька філія:

«З ІСТОРІЇ ДЕСЯТИЛІТНЬОГО ВІЙСЬКОВОГО СПРОТИВУ УКРАЇНИ»

24 лютого Клузька філія Союзу українців Румунії у партнерстві з відділом української мови та літератури філологічного факультету Університету ім. Бабеші-Бояї організували захід «Два роки від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну», під час якого вшанували пам'ять жертв війни в Україні, розпочатої два роки тому путінським режимом проти суверенної, незалежної держави. Хоча за свою тисячолітню історію Україна стикалася з незліченими перешкодами, кожного разу вона виходила переможньою, і так само станеться і на цей раз.

Автор цих рядків відкрив подію, зазначивши тему та мету зустрічі, і нагадав, що Союз українців Румунії у всіх своїх 13 філіях, відзначає 24 лютого початок війни в Україні вшануванням пам'яті жертв, проявляючи таким чином солідарність з українським народом.

Захід розпочався державними гімнами Румунії та України у виконанні меццо-сопрано Національної опери в Клуз-Напоці Лізи Кадельник.

Після цього відбулася панахида за жертвами війни в Україні, яку відслужив священник Василь Бочкорек, а далі всі присутні поставили запалені свічки на сходах головного холу філологічного факультету – місце проведення заходу, – вшановуючи пам'ять тих, хто віддав своє життя за свободу.

У продовженні голова клузької філії представив почесних гостей заходу, представників Університету ім. Бабеша-Бояї та філологічного факультету, учасників круглого столу на тему: «З історії десятилітнього військового спротиву України», яким й подякував за їхню присутність. Це заступник ректора Університету ім. Бабеша-Бояї, проф. д-р Корін Брага, декан філологічного факультету д-р доцент Рареш Молдован, Володимир Носик, професор, доктор, член-кореспондент Академії правових наук, голова Пен-клубу Румунія, проф. д-р філологічного факультету, письменниця Руксандра Чесеряну, директор Центру міжнародного співробітництва, проф. д-р факультету європейських студій Сергій Мішкою та Ольга Сенишин, редактор журналу «Дзвоник», який видає СУР, журналістка, кореспондентка періодичних видань СУР.

У вищевказаному порядку кожен із присутніх виступив зі словами солідарності та підтримки українського народу. Володимир Носик та пані Ольга Сенишин виступили з доповідями: «Українці за кордоном і закордонні українці у Румунії: правовий статус та перспективи консолідації української нації в умовах війни та повоєнного відновлення України», відповідно «Огляд останніх подій російсько-української війни».

Далі відбувся перегляд документальних фільмів про прифронтові жахиття, про зруйновані міста і долі. Ці зображення, до речі, вже два роки мандрують світом та доводять несправедливість і варварство загарбників.

У кінці заходу всі присутні, стоячи, хором заспівали пісню «Ой, у лузі червона калина», яка стала неофіційним гімном українських бійців, що викликало бурхливу хвилю емоцій у гостей.

Іван ГЕРБІЛ,
голова Клузької філії СУР

Два роки тому Володимир Путін розпочав повномасштабне вторгнення в Україну, найбільший напад на європейську країну з часів Другої світової війни. Після майже 80 років миру і процвітання європейський континент сколихнула нова неспровокована, невинуватена і незаконна війна. Мільйони українців, переважно жінки і діти, були змушені покинути свою країну через російське вторгнення, щонайменше 10 000 мирних жителів загинули в Україні, де війна з Росією триває й досі.

Десятки українських міст і сіл були повністю зруйновані російською армією, але попри дуже багато зруйнованих доль і втрачених життів, українські військові продемонстрували свою стійкість і мужність перед обличчям російського вторгнення, зумівши зупинити наступ російської армії на Київ і звільнити понад 50% території країни, окупованої російськими військами за перші 19 місяців війни.

Тим часом російські війська продовжують ракетні та дроніві удари по українських містах, ключових об'єктах інфраструктури та портах, у тому числі поблизу румунського кордону, щодня руйнуючи житлові будинки, лікарні, школи та дитячі садочки. За два роки війни було пошкоджено щонайменше 341 український культурний об'єкт, а вартість реконструкції та відновлення України оцінюється щонайменше у 486 мільярдів доларів США протягом наступних 10 років.

Вітаю послідовну і чітку позицію Румунії, яка з перших днів війни найрішучішим чином засудила повномасштабну загарбницьку війну Росії проти України і продовжує надавати всебічну і багатовимірну підтримку сусідній державі – політичну, економічну, військову, фінансову, гуманітарну, логістичну і т.д. Румунська держава взяла на себе важливу роль у забезпеченні транзиту українського зерна на міжнародні ринки, у резуль-

таті чого на сьогодні близько 70% української сільськогосподарської продукції експортується через Румунію.

За ці два роки румунсько-українські двосторонні відносини зазнали виняткового розвитку. Візит до Києва президента Румунії Клауса Йоганніса, візит до Бухареста президента України Володимира Зеленського та прем'єр-міністра України Дениса Шмигала, візит прем'єр-міністра Марчела Чолаку на чолі урядової делегації до Києва, де відбулося перше спільне засідання урядів Румунії та України, зустрічі міністрів закордонних справ, сільського господарства, транспорту тощо двох країн – це лише декілька прикладів контактів на високому рівні, які сприяли посиленню двосторонніх відносин, котрі Румунія та Україна вирішили підняти до рівня Стратегічного партнерства.

Кожна держава бажає мати стабільних у політичному, економічному, соціальному та безпековому планах сусідів, які поділяють і просувають демократичні цінності та принципи, а Україна продемонструвала свою відданість європейським цінностям та ідеалам ціною найвищої самопожертви. Сьогодні Україна є щитом Європи і ми повинні допомогти їй перемогти. Підтримуючи Україну, ми підтримуємо безпеку Румунії та Республіки Молдова, ми захищаємо процвітання наших країн, ми захищаємо наших дітей, ми захищаємо цінності демократії та верховенства права!

Сьогодні, більше ніж коли-небудь, цивілізований світ повинен підтримати Україну в її боротьбі за свободу, демократію та законне право обирати власну долю. Лише перемога України зупинить ревізіоністські дії Путіна у Східній Європі та принесе довготривалий мир і процвітання регіону та Європі.

Звернення голови СУР

ФІЛІЇ СУР ВІДЗНАЧИЛИ

ДРУГУ РІЧНИЦЮ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

У контексті дворіччя від початку російського вторгнення в Україну 24 лютого Союз українців Румунії організував понад 20 заходів у всіх повітах країни, де має філії.

Таким чином **Арадська філія СУР** провела круглий стіл, за участі членів української громади та українських біженців, які знайшли прихисток в Арадському повіті.

Ботошанська філія СУР організувала круглий стіл та дебати про наслідки війни в Україні у приміщенні організації в Рогожештах за участі

представників префектури, місцевої ради, членів філії та української громади в повіті.

Бухарестська філія СУР представила фотовиставку на тему «Болючі сліди війни в Україні» та організувала круглий стіл на тему «Втікачі від війни – свідчення українських переселенців». З цієї нагоди учасникам було запропоновано переглянути фільм про жахи війни, яку Росія розв'язала проти України.

Караш-Северінська філія СУР вшанувала пам'ять українських героїв війни і тисяч невинних людей, які загинули внаслідок незаконної російської агресії в Україні поминальною панахидою, яку відслужив собор священників. Після цього відбувся круглий стіл, присвячений ситуації в Україні, а також коротка культурно-мистецька програма.

Клузька філія СУР у співпраці з відділом української мови при Клузькому університеті імені Бабеша-Бойоя провела круглий стіл на тему війни в Україні під назвою «Десять років військового спротиву України». Захід розпочався з панахиди в пам'ять про жертв невинуватеної агресії проти українського народу як військових,

так і цивільних. Дискусії за круглим столом були зосереджені на незаконній анексії Криму Російською Федерацією в 2014 році, гібридній війні, яку вів Кремль до 2022 року, поступовому вій-

ськовому вторгненні в Україну, широкомасштабному вторгненні 24 лютого 2022 року, допомозі Румунії Україні та українським біженцям, які знайшли прихисток у нашій країні, ході військової агресії проти України та її негативних наслідках для Європи і всього світу, підтримці Румунією та Союзом українців Румунії європейської та євроатлантичної інтеграції України на всіх рівнях, враховуючи те, що декілька пунктів Резолюції IX-го з'їзду СУР передбачають таку підтримку, а також на підвищенні обізнаності усього світу про важливість відбудови України та відновленні і зміцненні демократії в Європі та в світі. У заході взяли участь науковці, політики, аналітики, викладачі з Клузу та Києва, члени СУР, біженці, які проживають у Клузькому повіті.

Галацька філія СУР підготувала та презентувала відеоролик зі зворушливими свідченнями українських біженців, які тікаючи від війни знайш-

ли прихисток у Румунії, після чого відбувся виступ хору «Ясниця», що діє при Галацькій філії.

Яська філія СУР провела круглий стіл, присвячений другій річниці війни.

(Продовження на 10 стор.)

Співає «Веселка»

За період свого існування вокальний гурт «Веселка» з села Луг над Тисою Мараморського повіту став добре відомим і користується великим успіхом на регіональному та національному рівнях. Гурт заслуговує великої подяки за збереження українського фольклору, за розвиток народної музичної творчості та за високий рівень виконавської майстерності.

Душа вокального гурту – Анна Самбор, вміла керівниця і талановита виконавиця, вчителька пенсіонерка української мови, членка Ради Союзу українців Румунії. Пані Анна Самбор погодилась дати інтерв'ю ВСРР про роботу вокального гурту «Веселка» та про його роль у збереженні та просуванні української культурної спадщини.

– Шановна пані Анна Самбор, коли був створений вокальний гурт «Веселка» та хто був його засновником?

– Гурт «Веселка» був заснований у 90-их роках збирачкою фольклору, письменницею, вчителькою Марією Чубіка.

– Хто входить до складу гурту?

– До його складу входили жінки різних професій і віку. Це були і вчительки лужанської школи. До речі, можу сказати, я єдина учасниця, яка залишилася до цього часу. З часом склад гурту змінювався, на даний час до його складу входять вчительки, які проживають у Лузі, жінки-пенсіонерки з села, та в останній час нам вдалося залучити і декількох молодих осіб різних професій. Всіх нас об'єднує любов до пісні, яку ми стараємось передати молодому поколінню. Мушу уточнити, що ніхто з нас не викладає музику.

– Отже, Вам вдається залучати і молодь до вокального гурту?

– Радую нас те, що до нас долучились і молоді особи, які захоплюються співом. Вони наслідують наш приклад, вони захоплені нашими успіхами і тим, що наші виступи гарно оцінені публікою.

– З яких пісень складається репертуар вокального гурту «Веселка»?

– Репертуар наш багатий і різноманітний. Співаємо давні українські народні пісні такі як: «Ой у вишневому саду», «Тиха вода», «Іванку, Іванку», «Ой, не світи, місяченку». Також виконуємо давні лужанські пісні, які виконувалися на весіллях: «Дала мені мати корову», «Ой, не жа-

луй, моя мила, як я п'ю», «Через річеньку, через болото», а також лужанські коломийки: «Подивися, моя мила», «Та я в мамі одна була». До дня вшанування пам'яті ветеранів війни співаємо такі пісні як: «Чия хата соломою крита», «Їхав козак на війноньку», «Ой, козаче, куди йдеш». Також виконуємо народні балади «Зацвіла калина» та «Летіла зозуля». На Різдво, в церкві, ми співаємо давні, але і нові колядки. Цього року на Фестивалі колядок у Сігеті ми виконали давню лужанську віншованку «Ой завіяли буйні вітрови». Репертуар наш багатий, і не можу згадувати тепер всі пісні. За фінансовою підтримкою СУРУ

в 2023 році були зняті два відеокліпи на пісні «Зацвіла калина» та «Летіла зозуля». Це дві так би мовити наші емблематичні пісні. Спочатку зробили запис у професійній студії, де нам зробили і акомпанемент. Відеокліп на пісню «Зацвіла калина» мав дуже великий успіх, за що ми щиро вдячні керівництву СУРУ. У пісні йде мова про нелюбу невістку тещі, яка мала єдиного сина. Теща хоче позбутися невістки, але син, який дуже любить свою дружину, помирає разом з нею. Теща переживає, коли усвідомила нещастя і наслідок свого вчинку.

– А в українській народній пісні, яка також входить до вашого репертуару «Летіла зозуля», про що йде мова?

– Відеокліп на пісню «Летіла зозуля» ще не з'явився, але пісня також користується великим успіхом у слухачів, завжди її сприймають зі сльозами на очах. Йде мова про нещасну долю дівчини, яку мати віддала на чужину. Мати у вигляді зозулі прелетіла до неї, щоб побачити, яка доля у дочки. Багато пісень ми маємо і знаємо. У нас бажання залучити до нашого гурту молодь, заохотити її любити українську пісню, тому що український народ у своїх піснях передав як радість, так і смуток.

– В яких заходах брав участь гурт впродовж часу?

– Наш гурт виступив у всіх місцевостях Мараморщини, де СУР організував події, а також ми брали участь у різних фестивалях і були запрошені на різні події у Бухаресті, Сігішоарі, Тімішоарі, Арадї, Тульчі, Негостині та Копешелі, де ми двічі виступали, на запрошення покійного композитора Івана Лібера.

– На скільки голосів співають члени гурту «Веселка»?

– Ми співаємо на два голоса, Акапелла, публіка сприймає нас дуже гарно, оплесками, тому що ми єдиний жіночий гурт з Мараморщини зрілого віку з таким репертуаром.

– Де ви проводите репетиції? Як вони проходять?

– Репетиції проводимо тепер у новому приміщенні СУРУ, за що ми щиро вдячні Союзу, тому що дотепер роками ми зустрічалися по наших домівках. Не можу втратити такої нагоди і не подякувати пану депутату, який настоював і настоює і тепер, щоб закінчити роботи при нашому приміщенні, але ми і молодь села вже маємо де зустрічатися і де проводити заняття.

– Для подорожей та народних костюмів необхідно і грошей. Звідки отримуєте фінансову допомогу?

– Наші костюми і вся фінансова підтримка походить від СУРУ, за що ми висловлюємо щиро подяку.

– Які найкращі моменти з життя гурту залишилися у Вашій пам'яті?

– Багато у нас приємних спогадів, які залишилися в нашій пам'яті упродовж існування гурту, а головне ті, пов'язані з поїздками на фестивалі у інших повітах.

– Що особисто для Вас означає музика?

– Музика супроводжувала все моє життя. Скільки себе пам'ятаю, я любила співати. У мене ще дуже багато українських пісень в запасі. Я хотіла би їх передати молодому поколінню, але не знаю чи встигну і чи вдасться мені це.

– Яким ви бачите майбутнє вокального гурту «Веселка»?

– Якщо нам вдасться долучити молодих осіб, якщо вони будуть хотіти наслідувати наш приклад, то я думаю, що гурт буде продовжувати свою діяльність. Я хотіла би бути оптимісткою у зв'язку з цим.

– Бажаю всім членам гурту міцного здоров'я, багато успіхів та щоб ви всі надалі несли в серця людей скорби українського народного мистецтва.

– Я щиро вдячна за вашу підтримку за те, що ви стараєтесь передавати наші пісні ваших слухачам. Всього вам найкращого!

**Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія**

Фото: Анна Самбор

Хай кожен день дарує нову силу, Я ще багато щастя, ніжності й добра!

Координаторка вокального гурту, вчителька української мови Серетського технічного ліцею імені Лацку Воде Антонета Крайнічук розповіла у інтерв'ю ВСРР про діяльність гурту «Негостинські голоси» та його плани на майбутнє. Запрошуємо вас послухати її інтерв'ю.

– Шановна пані Антонета Крайнічук, скажіть, будь ласка, коли був заснований вокальний гурт «Негостинські голоси»?

– Гурт «Негостинські голоси» був заснований 2010 року з ініціативи колишнього викладача та збирача фольклору Івана Кідещука та виховательки Феліції Григораш, які на той час керували

місцевою організацією Союзу українців Румунії. Протягом свого існування гуртком «Негостинські голоси» керувала вихователька Феліція Григораш, але його диригентом та вокальним керівником були поет та композитор Михайло Волощук, певний період викладач Микола Майданюк, а потім викладач музики Микола Крамар, а з 2019 року викладач Петро Шойман. З осені 2022 року замість Феліції Григораш гуртком координую я. Хочу уточнити, що як і моя попередниця, займаюся тільки організаційною частиною, вокальним керівником є Петро Шойман.

– Звідки походить назва вокального гурту?

– Назва нашого гуртку походить від назви рідного села Негостина. Маючи на увазі той факт, що всі члени перших років гуртка походили лише з цього села, вони встановили, що ця назва найбільш підходить. З самого початку гурт існував під назвою «Негостинка». Засновник викладач Іван Кідещук змінив цю назву на «Негостинські голоси». І відтоді так і залишилось.

– Хто входить до його складу?

– Спочатку гурт мав 8 членів – всі жінки і майже всі були вчительками. Протягом часу його число почало зростати і гурт став мішаним: жінки та чоловіки різного віку. До складу гурту входять виконавці як з Негостини, так і сусіднього села Балківці та з міста Серет.

Вокальний гурт «Негостинські голоси»

– Які пісні входять до вашого репертуару?

– Наш репертуар багатий і різноманітний. Він складається з давніх автентичних українських пісень села Негостини, успадкованих від попередніх поколінь, а також і з відомих народних українських пісень. Важливе місце в репертуарі займають й релігійні пісні, оскільки значна частина гуртка є також частиною церковного хору. Особливе місце у нашому репертуарі займають також колядки, зокрема давні негостинські колядки, які ми успадкували від наших предків і яких ми хочемо залишити нашим нащадкам.

– Де виступав гурт «Негостинські голоси» упродовж часу?

– Свою діяльність наш гурток розпочав з участі у місцевих заходах, продовжуючи на повітовому та національному та навіть на міжнародному рівнях. Ми виступали на фестивалях колядок

у Сереті, Сучаві, Сігеті, а також на День української культури, на Міжнародному дні рідної мови, на День вшанування пам'яті Тараса Шевченка, на фестивалі Співжиття, на День національних меншин, на Святі вшанування пам'яті українських письменників і культурних діячів Буковини тощо. Ми також брали участь на фестивалях у Чернівцях та Києві.

До багатого репертуару вокального гурту «Негостинські голоси» входять народні пісні, які є невіддільною частиною української культури. У піснях вокального гурту «Негостинські голоси» знаходимо відлуння наших почуттів та ідентичності. Отож запрошуємо вас послухати народну пісню «Горіла сосна», з якою гурт виступив на Кулінарному святі у селі Молдова Суліца Сучавського повіту 2023 року.

– Як проходять репетиції?

– Репетиції проходять дуже приємно. Зустрічаємось у будинку культури в Негостині. У мене дуже хороші колеги, а кожна наша зустріч є гарним способом провести разом час.

– Як сприймає вас публіка?

– Виступати на сцені, взагалі, брати участь у будь-якій події – це велика радість. Теплі оплески публіки приносять нам задоволення. А те, що нас всюди запрошують, є доказом, що наші

«Негостинські голоси» людям подобаються.

– Хто допомагає гурту з фінансової точки зору?

– Гурт був заснований членами Союзу українців Румунії, так що СУР є й нашою підтримкою.

Наші костюми, а також наші поїздки за межі місцевості фінансовані СУРом.

– Які найкращі моменти з життя гурту залишилися у Вашій пам'яті?

– Час проведений разом з членами нашого вокального гурту є задоволенням для мене. Від кожної поїздки у нас гарні спогади. Те, що між нами є люди похилого віку, це нагода дечому навчитися. Ми разом створюємо незабутні моменти.

– Які плани на майбутнє має вокальний гурт «Негостинські голоси»?

– Всіх нас єднає любов до пісні, до народних традицій та звичаїв. Нашим бажанням було і є зберігати ці цінні надбання і передавати їх молодому поколінню. Сподіваємось збільшити наш гурт, зокрема долучити молодих любителів пісні.

– Бажаю Вам та всім членам вокального гурту «Негостинські голоси» міцного здоров'я, успіхів, натхнення та гарних виступів!

– Дякую.

Члени гурту «Негостинські голоси» є також цінними носіями невимрущого скарбу народної духовності, що забезпечується передаванням його з покоління в покоління. На завершення нашої передачі запрошуємо вас послухати колядку «Вчора з вечора», яку гурт виконав на Фестивалі українських колядок у місті Сучава у 2023 році.

**Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія**

ФІЛІЇ СУР ВІДЗНАЧИЛИ ДРУГУ РІЧНИЦЮ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

(Продовження із 7 стор.)

Марамороська філія СУР організувала захід під назвою «Друга річниця російського вторгнення в Україну», за участі численних гостей, членів СУР та українських біженців у Румунії. У приміщенні Марамороської філії, як і в усіх інших фі-

ліях та організаціях СУР, хвилиною мовчання вшанували пам'ять полеглих на війні в Україні, а потім відбулася панахида за жертвами конфлікту в сусідній державі. Після цього усі присутні вирушили маршем до пункту пропуску через кордон Сігету Мармацієй, де було організовано флешмоб і живий ланцюг на знак солідарності з Україною, рівно через два роки після спалаху повномасштабної війни.

Сату-Марська філія СУР провела, спільно з представниками місцевих та повітових державних адміністрацій, круглий стіл на тему «Два роки повномасштабної війни в Україні», присвячений наслідкам війни в Україні.

Учасники змогли переглянути короткометраж-

ний документальний фільм про солідарність мешканців Сату-Маре з Україною.

Спеціальна програма, підготовлена **Сучавською філією СУР** включала поминальну службу в пам'ять про загиблих героїв, хвилину мов-

чання, презентацію дій СУР на підтримку українських біженців та внутрішньо переміщених осіб в Україні, а також концертну програму у виконанні гурту «Співучі українки», сформованого біженцями з України.

Тіміська філія СУР також провела, спільно з представниками місцевих та повітових державних адміністрацій, круглий стіл на тему «Два роки поруч з біженцями з України», присвячений

наслідкам війни в Україні. Програма заходу включала фото-відео виставку, на якій були представлені документальні репортажі про війну в Україні та виклики, з якими стикаються українські біженці, що прибули до Тімішоари.

У приміщенні **Тульчанської філії СУР** відбулися широкі дебати, на які були запрошені представники Інспекторату з надзвичайних ситуацій в Тульчанському повіті, Префектури, Шкільного інспекторату повіту, мерії, установ, які беруть участь у підтримці біженців та українського народу з перших днів російського вторгнення в Україну.

х х х

У партнерстві з Префектурами та структурами Міністерства внутрішніх справ Марамороська, Сату-Марська, Сучавська і Тульчанська філії СУР організували флешмоб проти збройної агресії Росії в Україні на пунктах пропуску через кордон Халмеу, Серет та Ісакча.

КРУГЛИЙ СТИЛ У ЯСАХ

Яська філія СУР приєдналася до інших 13 філій, організувавши круглий стіл на тему: «Два роки вторгнення Російської Федерації в Україну». На акції були присутні представники місцевих установ, організацій та об'єднань, біженці з України та члени і прихильники нашої філії.

Захід, який модерував перший заступник голови філії, розпочався виконанням державних гімнів Румунії та України та хвилиною мовчання в пам'ять про загиблих у війні, яку розв'язала Російська Федерація проти України. Далі ведучий зробив короткий огляд події та представив особистостей, які відгукнулися на запрошення філії приєднатися до нас та представників біженців. Програма була розроблена та виконана з урахуванням 6 основних напрямків: аналіз ситуації в Україні через два роки після агресії Російської Федерації передумови, перспективи; трагічні наслідки та величезні матеріальні збитки, завдані внаслідок інтервенції; життєвий досвід біженців, членів родини під час вторгнення; залучення СУР, установ та організацій міста Яси до підтримки України та біженців, тимчасово поселених на території Румунії загалом та повіту Яси зокрема; слова подяки від діячів з України та біженців; емоційні переживання та почуття з приводу події, виражені віршами.

журналіст, політолог, координатор редакції Buk Pres із Чернівців (відео), зробили огляд основних моментів подій після вторгнення, наслідків і перспектив на найближчий період, також у контексті подальшого розвитку подій та підтримки як Європейського Союзу, так і інших міжнародних

структур. У цьому розділі виступили й інші учасники.

У другому та третьому розділах було представлено відеоматеріали про руйнування, спричинені вторгненням, у багатьох містах і селах України, а також життєвий досвід членів сімей біженців, які прибули до Румунії.

У продовженні програми слідувала доповідь щодо залучення Союзу українців Румунії (включно і Яської філії) до дій допомоги Україні, ґрунтуючись на даних доповіді 9-го з'їзду СУР, з деякими конкретними прикладами з нашої філії. Презентація була доповнена відеоматеріалами – аспекти діяльності, яка проводиться на рівні СУР та філії.

У п'ятій секції представники біженців, присутні на заході, висловили подяку СУР та Яській філії за підтримку, надану протягом двох років, відколи перебувають на території повіту та міста Яси. Були також представлені короткі відеопромови деяких діячів з України, які подякували румунському народу, керівництву СУР та філії за підтримку.

Наприкінці програми кілька румунських письменників, а також з боку біженців, висловили свої почуття та переживання від цього сумного дня для українського народу читанням віршів на цю тему. Це Оксана Малахова, Думітру Шербан, Коріна Матей Герман, Олена Кожокару.

Під час заходу команда Яського телебачення записала фрагменти програми та взяла короткі інтерв'ю в організаторів та деяких учасників.

Віктор ГРИГОРЧУК,
перший заступник голови Яської філії СУР

Фото автора

**«За що ж боролись ми з ляхами?
За що ж ми різались з ордами?
За що скородили списками
Московські ребра?? Засівали,
І рудою поливали...
І шаблями скородили.
Що ж на ниві уродилось??!»**
(Чигрине, Чигрине...)

Можливі відповіді до чотирьох запитань Праведного ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

З літературної точки зору – це риторичні запитання, відповіді на них вбачаються у конотативних структурах самого запитання та відносяться до історично-суспільних обставин, в яких опинився поневолений фізично, морально і духовно український народ втративши роль гетьманату та своїх обраних гетьманів, тобто всю територію та урядову верхівку, що завершилось у 1783-у році.

Якщо звернутись до теми вищезазначеного ліричного твору Тараса Шевченка, то це, у так скажимо «класичному» баченні, висловлення суму і жалю з приводу знищення Гетьманату і втрата могутності України та глибокий роздум про минуле й майбутнє рідного краю.

Погоджуємось, головню, з останньою частиною! Так, це глибокий роздум про минуле рідного краю, але найімовірніше, про майбутнє, бо саме це і сьогодні закладає-засіває український народ і рудою поливає...

Так, Шевченко обрав постать Перебенді, юродивого старця, що марно тратить сльози на перехрестях трагічної долі свого народу, АЛЕ це не плач, це скрегіт зубів крізь сльози проти, по-перше, своїх перекинчиків-зрадників, а по-друге, проти чужих поневолювачів. Обурення поета-пророка сягає такої напруги, що таврує навіть і Богдана Хмельницького за Переяславський союз із Московією. На жаль, тайна цього союзу і досі не розв'язана (історики твердять, що це було обов'язання на воєнну поміч у разі нападу третього, і тільки!), бо окрім Богдана Хмельницького та його найвірніших послів, ніхто з українців більше не бачив оригіналу того тексту!...

Починаючи від доби Хмельниччини, Чигирин став гетьманською резиденцією Богдана, але й опісля – гетьманів: Івана Виговського, Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Петра Дорошенка, та столицею Гетьманської Української Держави.

Чигирин – це символ державності української землі у середньовіччі і драма падіння другої столиці під поступовим нашествиям недрузів. Руїни Чигирини, які бачив і змалював Шевченко по дорозі з України до Петербурга, викликали оте подвійне сумно-обурене звертання – **Чигрине, Чигрине**, – що стало й заголовком його ліричного дискурсу.

Хоч існують кілька легенд, схилиємось до тієї, що назва міста походить від слова «чигир», що означає величезне колесо з черпаками для піднесення води при зрошуванні невеликих ділянок землі.

У поетичному значенні **Чигирин** сугерує зображення величезного колеса історичного часу, в якому, насправді, «все на світі гине», якби Всевишній не ставив у віхових моментах історії на колесо часу кожного народу митців-візіонерів, що наповняють черпаки його буття, живущою водою незламності у боротьбі за свободу, гідності і державну цілісність.

Праведний Шевченко упевнений був, що його квіти-діти-думи стануть тією живущою водою відродження козацької слави рідного народу, яка зрошуватиме братську єдність, яка очистить тіло, душу й землю від всякої «сукровати»...

Напевно час настав і можемо спробувати відповідати на Шевченкові запитання:

1. За що ж боролись ми з ляхами?

– По-перше, потрібно відповісти на найго-

ловніше запитання, спільне першим трьом: **Де ми боролися?** Ми, українці, боролися з ляхами тільки на нашій предківській землі. Найяскравіші приклади це з Визвольної боротьби Богдана Хмельницького – битви під Жовтими Водами, Корсунем та Пилявцями. Вигнавши окупантів із свого краю, він міг сплундрувати хоча б частину польського королівства, але не зробив цього, навпаки, на прохання корол Яна Казимира повернувся до Києва, бо вважав, що вороги то тільки польські магнати.

– З ляхами українці боролись тільки за визволення з-під їхнього гніту, тобто за свою державну суверенність, за повернення людської гідності, тобто за мирне життя, як всередині краю, так іззовні. У плині історії поляки це зрозуміли, бо ж культурний народ і вивчив правильно історію, а нинішні стосунки, зокрема ставлення Польщі, у надто скрутній ситуації для України, є доказом нашого оцінення.

2. За що ж ми різались з ордами?

– І тут потрібно повторити відповідь на вище неведене найголовніше запитання: Українці різались з ордами не на землях ординців, а тільки на своїх, українських.

– А «різались» з ними, щоб позбавитись їхніх грабунків, насильства та захоплень українців для рабства або торгівлі рабами. Але історія час від часу і жартує: Захопили ординці-татари, між іншими дівчатами для гарему султана, і красуню-українку Настю Лісовську, яка стала відома світу за іменем Роксолана, найулюблена хатун, пізніше законна і єдина дружина Сулеймана I Пишного (Перша пол. XVI – ст.), яка зіграла унікальну, для дружин султана роль в тодішньому суспільно-політичному устрої Османської імперії. Від Джингіс-хана до султанів – найжорстокіші самовладці оцінювали, все ж таки, особливі людські якості, насамперед хоробрість і мудрість!...

3. За що скородили списками Московські ребра?

– Тут потрібно не тільки повторити але й наголосити, що робили це українці також тільки на своїх отчих землях, тому що мали свою Отчизну, починаючи від легендарних засновників Києва – Кия, Щека, Хорива та їх сестри Лебіді, а потім від князів Аскольда і Діра, Олега та Ігоря, Святослава, Володимира Великого, Ярослава Мудрого та десятки-десятки їхніх потомків, про вчинки яких існують безсумнівні історичні зазначення, починаючи з другої половини дев'ятого століття до кінця чотирнадцятого. В XI ст. держава Україна-Русь налагодила державні стосунки з цивілізованими країнами Європи і не тільки, з декотрими навіть родинні. Задля цікавості пригадаймо за кого вийшли заміж чотири дочки Ярослава Мудрого: Ганна за короля Франції Генріха I, Єлисавета за Гаральда, короля Норвегії, Анастасія за Андрія, короля Угорщини, Марія за Казимира-Відновителя – Польське королівство (Історія України, Н. Полонська, т.І, 1995).

– А робили українці таке, щоб зупинити, ще від Середньовіччя, зазіхання на їхні рідні землі, щоб зупинити поступове покріпачення вільних до тоді селян – бо кріпацтва в Україні-Русі зов-

сім не було – воювали українці проти поневолення їхньої гідності, воювали щоб захистити Гетьманську державність, її суверенітет і рівноправність у зовнішніх стосунках, пізніше воювали, щоб захистити Українську Народну Республіку (після першої світової війни) та Республіку Україну (після другої світової війни), воюють і нині за те ж саме.

– Читач обізнаний у справжній історії обох країн може додати ще собі таке «недоречне» запитання: Чому ця боротьба точиться століттями, коли оба народи/краї обгороджені Всевишнім достатніми багатствами? Відповідь проста: Дві хвороби! Один народ хворів зухвалістю, другий розбратом. Оці хвороби деструктивні. Зухвалість руйнує психіку, сприйняття реальності, штовхає у безодню віртуального світу. Розбрат руйнує силу фізичну, моральну, духовну; знесилює здатність до довготривалої та багатогранної боротьби, а життя – це постійна боротьба, твердять мудреці. На щастя, Всевишній подарував для вилікування таких хвороб двох геніальних лікарів: Шевченка і Достоевського!..

4. Що ж на ниві уродилось??!

На українській ниві уродилось, Праведний Батьку Тарасе, уродилось:

– Наприкінці першої світової війни українці послухались твого молебного заклику: «Обніміться ж, брати мої, молю вас, благаю!» І брати обнялись та об'єднались у єдину Соборну Україну 22 січня 1919 року.

– При кінці розснування ссср українці проголосили 24 серпня 1991 Свою Державну Незалежність, визнану десятками країн світу, включно всіма сусідами України.

– На добро, хоч у вогні, хвороба розбрату одного народу вигоїлась але на зло, зухвалість другого знову претяється у пандемію. На добро цивілізовані країни від Заходу до Сходу допомагають Україні у її сьогоднішній боротьбі, бо світ не без добрих людей, як ти казав, Батьку Тарасе, на зло, що з спізнаннями і зволіканнями, ще від першої світової!..

На добро, дух об'єднаної української нації, як на диво, став неймовірно сильним, як ти мріяв, Батьку, а зло повернеться у своє русло... Бо вірив у сильний зародок свободи українського роду/народу ще твій світлий попередник Г.С. Сковорода:

Що є свобода? Добро в ній яке?

Кажуть, неначе воно золотее?

**Ні ж бо, не злотне; зрівнявши все злото,
Проти свободи воно лиш болото.**

**О, якби в дурні мені не пошитись,
Щоб без свободи не міг я лишитись.**

**Слава навіки буде з тобою,
Вольності отче, Богдане-герою!**

(Про свободу)

*

І скоро настане Великий День Воскресіння Правди і Свободи, і та хати́на-Україна стане тихим раєм, бо твої пророчі слова, Праведний Батьку Тарасе, не відлюдини... – Віруючий дяк Бін

Євсебій ФРАСИНЮК

ПЕРША МОЯ ЗУСТРІЧ З ШЕВЧЕНКОМ

З Павлом я стала колегою в ліцеї, бо ми ровесники, але до школи ми почали ходити не того самого року. Сталося так, бо мене родичі записали до школи роком пізніше, в 1948-ому, тому що я народилася наприкінці року. Потім я наздогнала його, бо «переступила» шостий клас. На тему першого класу ми подеколи суперечилися: кому з нас більше пощастило. Він дуже гордився тим, що в першому класі його уроки ще починалися молитвою «*Tatăl nostru*» і що тоді на стіні ще висів портрет короля. В моїм класі, замість молитви, співалися патріотичні пісні, а зі стіни нами спостерігали вже очі Сталіна. Зате я також мала чим гордитися, бо мої уроки вперше проводилися на чистій українській мові, ми мала вчительку, яка прибула до Балківців таки з України, з села Глибока Чернівецької області. Називалася вона Наталія Володимирівна Коверчук, і ми всі дуже любили її. Віком була коло шістдесяти ростом невисока, але дуже приваблива своєю зачіскою, якої ми ще ніколи не бачили: верхня частина голови була обрамлена товстою косою. Наші дівчата дуже полюбили таку модель, тому деякі з них навіть перейняли її для себе. Моя перша фотографія свідчить про таке. Правда, що тоді ніхто з нас ще не знав, що коса вінком є традиційною українською зачіскою, елементом української культури.

Наталія Володимирівна була обдарована вчителька. Вона щиро любила нас і українську мову. Майже всієї граматики я навчилася від неї, і це мені було корисне на все життя. Дуже гарно читала вірші, до чого привчала і нас. Я запам'ятала перший віршик, який я прочитала на пам'ять на сцені у першому класі: «*Вийшла Мая у садок, // А там біло, скрізь пушок! // Мая той пушок в кишеньку // Та до хати: «Що це, нень-*

ку?» // А з пушка – сама водиця! // І з кишеньки вже криниця...»)

Про Шевченка ми почули пізніше, можливо вже у другому класі, але тоді я ще зовсім мало розуміла різницю між авторами. Ми вивчали декламувати вірші, як нас навчала вчителька, а вона мала для цього справжній талант. Я ще пам'ятаю деякі заголовки або уривки, наприклад «Вранц» або «*Зацвіла в долині // Червона калина, / Ніби засміялась // Дівчина-дитина. // Любо, любо стало, // Пташечка зраділа // І защебетала.*» Але я вже пізніше усвідомила, що Шевченко був її улюбленим поетом. Це почалося, мабуть, коли ми були в старших класах, третьому та четвертому. Пам'ятаю, що я дуже зраділа, коли мені припало декламувати вірш «Тече вода з-під явора», а найбільше «Садок вишневий», котрий сподобався і моїм родичам. У нас був гарний сад, але, на жаль, не було в ньому жодної вишні. Тоді я поскаржилася і тато навіть посадив для мене маленьку вишню, але вона слабо прийнялася і за короткий час усохла.

Десь у четвертому класі мені довелося декламувати на сцені уривок з поеми «Сон», але я ще не знала, ні що таке поема, ані що означає уривок. Мене чарувало особливо слово «споконвіку» та кінець уривка «Світає» («*І нема тому почину, // І краю немає.*»).

Не я одна зберігаю таку добру пам'ятку про нашу вчительку, а й багато інших бувших учнів, особливо коли пригадують, як гарно співав наш хор «Реве та стогне». Можливо, що відтоді декільком із нас ставало ясно, як дуже цінувала Наталія Володимирівна українського поета Тараса Григоровича Шевченка. Тепер я смію думати, що наша пані учителька таки обожнювала великого митця.

Коли ми перейшли у п'ятий клас, відійшла з Балківців і наша вчителька, бо мабуть вийшла на пенсію. Та мені пощастило пізніше відновити зв'язок з улюбленою вчителькою, але вже на іншому рівні. Минули шкільні роки і в 1957-ому я стала студенткою Філологічного факультету в Бухаресті. Не пам'ятаю, яким способом про це дізналася і Наталія Володимирівна. Головне те, що в Бухаресті я одержала листа з України, в яким була виявлена її радість щодо моєї удачі. Розуміється, що я радо відповіла і так розпочала наша довга переписка протягом майже всіх років студентства. Обірвалася вона аж коли вчительки не стало. На мій останній лист до неї відповів вже її син.

Минуло не більше півроку, як і я стала викладачкою української мови та літератури у селі Вишавська Долина, що на Мараморщині. І тут я поставила наприкінці мого першого року вчителювання маленьку п'єсу про життя і творчість Шевченка. На щастя знайшовся дуже талановитий учень з сьомого класу, – Іван Шемота, – який прекрасно виконав головну роль. Ця вистава також довго зосталася в пам'яті її виконавців та глядачів, бо коли я навідалася до села після трьох десяти років, були люди, які з радістю пригадали ту п'єсу. І навіть хвалилися, що зберігають ще й фотографії з тієї вистави. На жаль, мені не вдалося їх побачити.

І знову минуло багато років, але про вчительку ми з Павлом не забували. Під час екскурсії до Чернівців, коли минали попри село Глибока, ми зупинилися на певний час, бо схотіли запитати про сина вчительки. На жаль, люди не відповіли доброзичливо на наші запитання, не схотіли навіть розмовляти з нами по-українськи, а по-російськи.

Але пам'ять про Наталію Володимирівну Коверчук продовжує жити в серцях її колишніх учнів.

Валерія ШОВКАЛЮК

Культурна діяльність СУРу

**«Міжнародний день рідної мови»,
на Мараморщині**

«Міжнародний День Рідної Мови» був 18 лютого справжнім святом української культури у будинку культури села Бистрий.

Були присутні голова Союзу українців Румунії Микола Мирослав Петрецький та голова Мараморської філії Мирослав Петрецький, перший заступник голови Василь Пасенчук, заступники

голови Анна Самбор та Іван Рекало. Захід також вшанували своєю присутністю місцеві чиновники, в тому числі мер комуни Бистрий Василь Дучук та парох Української Православної парафії в Бистромі, отець Віорел Бротней та деректори українських шкіл.

Святкова атмосфера збагатилася участю численних дошкільнят та учнів місцевих шкіл. Учні з Вишавської Долини, гурт «Красняночка» з села Вишавська Красна, учні з Рускови, професійної школи з Полян, учні з Кривого та солістка Габрієла Маня, гурт «Молоді гуцули» з села Вишав-

ська Долина подарували художні моменти: чутливості, вірші, пісні і танці, присвячені рідній мові.

**Українські учні Сучавщини відзначили
Національний день читання**

15 лютого, з нагоди Національного дня читання, вчителі української мови організували заходи, щоб заохотити молодь до читання, незалежно від того, якому формату вони надають перевагу – класичному чи електронному.

У восьмирічній школі Арджелу, вчителька Черасела Чорней організувала зі своїми учнями справжні центри читання українською мовою, вишукуючи мотиваційні цитати про книжки та читання, а у восьмирічній школі Палтіну, під керівництвом вчительки Константини Бурсук, учні дослідили бібліотечні книги, розгадували загадки, розшифровували значення прислів'їв та створювали книжкові закладки.

У Національному коледжі ім. Міхая Емінеску в місті Сучаві вчителька румунської мови Оана Стрижак очолила захід під назвою «Читаю, а отже існую», з конкурсом читання вперше побаченого тексту румунською, українською, німецькою, англійською, французькою та японською мовами.

За ініціативи вчительки Делії Мартіняк учні прочитали уривки з творів видатних українських письменників, таких як: Михайло Коцюбинський, Василь Стефаник, Марко Вовчок та Ольга Кобилянська.

В Ульмській восьмирічній школі, під керівництвом вчительки Юліани Зебреньук, учні відкривали всесвіт українських казок, та винесли на перший план незвичайні казки, які відрізняються

від вже звичних їм. Майстер-класи з читання були справжніми мандрівками в уяві, а пізніші обговорення відкрили двері до глибоких роздумів над дією та головними персонажами.

У восьмирічній школі Арджелу, учні під натхненним керівництвом вчителя Черасели Чорней працювали над уважним складанням списку книг, які підходять для їхнього віку. Таким чином, цей день не обмежувався лише простим читанням, а став чудовою нагодою відкривати захоплюючі назви та поділитись своїм захопленням від читання.

У Палтінській восьмирічній школі юні читачі оживили короткі казки, керуючись мудрістю вчительки Константини Бурсук. Вони перетворили натхненні цитати з книжок у справжній яскраво кольоровий плакат, відображаючи таким чином радість та важливість читання у їхніх серцях.

х х х

Всесвітній день читання вголос – це свято написаних слів та нагода відкрити заново мистецтво спілкування через читання вголос. В епоху, у

(Продовження на 14 стор.)

Міжнародний день рідної мови був відзначений в Клуз-Напоці місцевою філією СУР у партнерстві з відділом української мови та літератури філологічного факультету Університету ім. Бабеша-Бояї 24 лютого у святковій атмосфері, а серед гостей знаходилися викладачі університету, студенти, українські біженці.

Голова клузької філії д-р доцент Іван Гербіл відкрив захід коротким викладом історії появи цього свята, наголошуючи на важливості збереження рідної мови в контексті глобалізації.

Викладач д-р Каталін Болаж з кафедри слов'янських мов та літератур філологічного факультету виступила на тему: «Специфіка рідної мови», звертаючи увагу на небезпеку зникнення мов та необхідність постійної боротьби за збереження рідної мови: «Приблизно половина відомих сьогодні нам мов знаходяться під загрозою зникнення. Мовне різноманіття є частиною біологічного різноманіття. Коли види тварин і рослин зникають, планета страждає. По аналогії, якби багато мов зникло і ми спілкувалися б лише англійською, іспанською, німецькою, французькою та китайською, то увесь світ був би набагато біднішим», – сказала пані Болаж.

Другу доповідь зачитала студентка 3-го курсу відділу української мови та літератури філологічного факультету, Джессіка Більчик, під назвою «Сила слова у повсякденному житті», спонукаючи всіх присутніх до роздумів над зв'язком між рідною мовою та емоціями, між рідною мовою та психікою людини: «Історія існування людства довела, що саме мовлення є важливим чинником психічного розвитку особистості і удосконалення її соціальних відносин... Французький письменник і філософ Вольтер гово-

Міжнародний день рідної мови в Клуз-Напоці

рив, що іноземну мову можна вивчити за 6 років, а ось рідну треба вчити все життя, а античний філософ Сократ казав: «Говори, щоб я тебе побачив».

Д-р доцент Іван Гербіл ініціював дискусію, що базується на статті українського академіка Григорія Півторака «Українська

мова: погляд крізь віки», який вважає, що: «коли ми говоримо про давність української мови і шукаємо її коріння в імлі століть, ми говоримо не про її старі чи теперішні літературні варіанти, а про народне мовлення, тобто про народні діалекти. Саме в мовленні народу виявилися ті специфічні фонетичні, граматичні та лексичні особливості, які з часом стали характерними рисами української мови». А щодо походження українського народу і давності його культури той самий академік стверджує: «Науково доведена й підтверджена безсумнівними археологічними матеріалами неперервність розвитку матеріальної культури на протоукраїнських землях приблизно від VI ст. н. е., тобто за останні 1500 років. Отже, й історію українців як окремого етносу та української мови є підстави починати від середини I тис. н. е.».

Наприкінці заходу, присвяченого Міжнародному дню рідної мови, Джессіка Більчик та Серьожа Хрін продекламували вірші, присвячені рідній мові, як поетичне увічнення заходу.

На завершення, відбулася презентація другого тому книги «Традиційна українська кухня: сьогодні і колись», виданої під егідою Союзу українців Румунії, яку упорядкувала Ольга Сенишин та переклали О. Сенишин і Л. Дорош.

Д-р філ. наук Міхаєла ГЕРБІЛ

Фото авторки

Яська філія відзначила Міжнародний день рідної мови

Згідно з ідеєю не залишити поза увагою найважливіші моменти нашої національної історії та культури, а також у контексті подій в Україні, 18 лютого у приміщенні Яської філії СУР та відповідно в залі урочистостей готельного комплексу відбулися заходи з нагоди «Міжнародного дня рідної мови» та «Дня державного герба України – Тризуба».

Були запрошені та взяли участь в акції представники місцевих органів влади, університету «Александру Іоан Куза», Національного художнього коледжу «Октав Банчіле», з яким ми підписали угоду про співпрацю, представники деяких установ і організацій міста, з якими ми співпрацюємо, письменники та діячі культури і мистецтва з українським корінням, представники українських біженців, які тимчасово осіли в Ясах, а також члени нашої філії та два гуртки Ботошанської філії. В осередку філії ми підготували для гостей виставки шкільних підручників та художньої літератури, газет і журналів, що ведаються СУРом, плакати, присвячені святковій даті, державні знаки України (Герб, Прапор і Гімн України). Сама програма відбулася у святковому залі готельного комплексу. Вступну промову виголосив голова філії Даніель Сердинчук, який, підкреслив значимість та історію цих двох урочистих подій, представив почесних гостей та подякував їм за те, що вони відгукнулися на запрошення.

Після виконання національних гімнів Румунії та України солістками Ботошанської філії СУР, ученицями Денісою Атікою і Денісою Аніцулесе, модератор дійства, перший заступник голови філії Віктор Григорчук у своєму виступі наголосив, що українці мають можливість святкувати день рідної мови у лютому місяці, коли зазвичай святкують цей день разом з іншими меншинами, та 9 листопада, коли відзначають День української мови в Румунії. Водночас він нагадав присутнім законодавчу ініціативу депутата Миколи Мирослава Петрецького, щодо проголошення 9 листопада Днем української мови. Далі відбулася програма українських народних пісень і танців за участю танцювального ансамблю «Веселка» яської філії, координатор проф. Родіка Феліштяну, після чого виступили: вокальний гурт «Весна» та духовий оркестр «Буковинські квіти» Ботошанської філії. У програмі, яку підготували молоді артисти Ботошанської філії, прозвучало також кілька найулюбленіших українських пісень у виконанні солісток Деніси Атіки, Деніси Аніцулесе та Паули Чорнодолі. Продовжила програму пані Отілія Захаров, викладачка Коледжу мистецтв «Октав Банчіле» під супроводом гітари. Кожній пісні передувала коротенька пре-

зентація та введення в її атмосферу. Письменники з Яс, діячі культури та представники українських біженців завершили музичну програму декламацією віршів, присвячених святковій події.

Особливий момент, який викликав сльози на очах багатьох учасників,

був реалізований декламацією двох віршів пані Оксани Пастарнак з сторони українських біженців на тему туги за своїм сином, який воює на фронті.

І цього разу подяки від гостей були особливими, між учасниками відбувся корисний обмін інформацією щодо майбутніх дій та можливої співпраці в організації спільних заходів.

«Рідна мова є найпотужнішим інструментом для збереження та розвитку матеріальної та нематеріальної світової спадщини та невід'ємною складовою у процесі визначення та увічнення ідентичності кожної національної меншини. Багатомовні та багатокультурні суспільства процвітають, зберігаючи свої мови, які служать провідниками традиційних знань і культурної спадщини. Однак мовне розмаїття стикається з дедалі більшими загрозами, оскільки зникає все більше мов. Зараз 40% населення світу не має доступу до освіти рідною мовою, а в деяких регіонах цей показник перевищує 90%. Дослідження підкреслюють переваги використання рідних мов учнів у навчанні, сприяючи кращим результатам навчання, самооцінці та навичкам критичного мислення. Цей підхід також підтримує міжпоколінного навчання та збереження культури», – повідомляє www.un.org.

Віктор ГРИГОРЧУК,
перший заступник голови Яської філії СУР

Фото автора

Ім'я Вергілія Ріцко відоме нашим читачам, бо з-під його пера появилося багато робіт як художнього характеру (оповідання, історична драма «Епопея задунайських козаків»), так і науково-дослідницького (фольклорно-етнографічні та історичні праці). Завдяки їм автор посів чільне місце у нашій фольклористиці, як це підкреслив і професор Іван Ребошапка, відомий спеціаліст у цій галузі.

Захопленість Ріцка – це життя задунайських українців у Добруджі. Відколи переконався, що така тема дуже слабо висвітлена навіть в Україні, він поклав за ціль свого життя врятувати дорогоцінну сторінку української історії, а саме кінцевий і особливо драматичний період козацтва, тобто коли заснувалася Задунайська Січ, майже 200 років тому назад.

Цій темі автор присвятив дуже багато років, він зумів записати велику кількість народних пісень задунайських козаків, які були надруковані у двох збірках, виданих у 1980-ому та у 2005-ому рр.

А з 2009-го року автор став друкувати свої книжки вже й двомовно, бо подумав, що їхній зміст буде цікавим і для румунських читачів.

Найновіша дослідницька праця Вергілія Ріцка вийшла в 2023 році під заголовком: „*Ucrainenii din Dobrogea*” румунською і українською мовою. Таким чином, можемо підкреслити, що Вергілій Ріцко насправді став першим визнаним спеціалістом у цій ділянці – і поки що єдиним.

Як і сам автор признає, остання його робота стала найкращою зі всіх. Бо вона книга-документ, яка охоплює історію, звичаї, пісні різного жанру, історичні записи, що відносяться до Задунайської Січі та життя і побут добруджанських українців за майже 200 років.

У Вступі автор говорить про те, що знайшов дуже мало писаних документів про Задунайську Січ. Щодо останнього отомана Задунайської Січі Йосипа Гладкого є свідчення, що деякі матеріали з багатого архіву були передані ним в 1828 році царю Миколі I. Та поки що їхня доля не відома.

Вергілій Ріцко: «УКРАЇНЦІ ДОБРУДЖІ»

Також у Вступі автор постарався вияснити два часто вживані слова: «козак» і «січ».

«Слово «козак» – є турецького походження і означає вільна людина. Козаки були людьми української землі

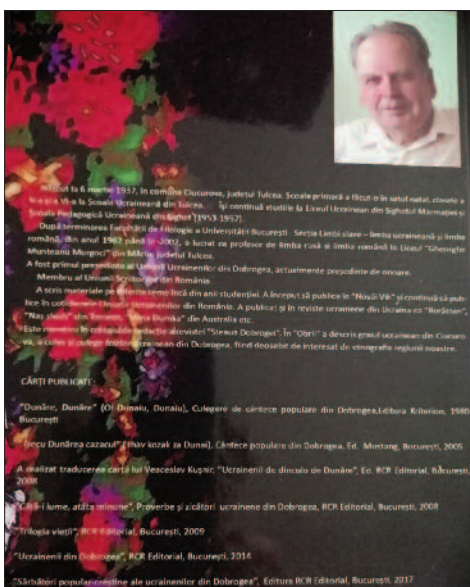
бока любов до нашого народу, до його драматичної історії весь час підбадьорювали і давали потяг довести такий задум до придуманого завершення, чим і стала його нова книжка.

і завжди дбали про рідний край, захищали від ворогів та обстоювали права і волю. Ось як описаний старожиллами козак: довгі вуса, оселедець на голові, покритий характерною шапкою (...), сорочка, черкеска, широкий пояс і широченні шаровари, нарешті чоботи, – ось образ козака, який зберігся в народній пам'яті. Основною ознакою козака був (невідомо чому) саме оселедець.» (ст. 13)

Слово «січ» – (імовірно від слів «сікти», «засікати», «засіка») – це був військовий табір, організований за строгими правилами, на чолі з кошовим отаманом, який являвся суспільною політичною організацією козацтва.

Для написання такого дослідження автор працював багато років: часто бував у тульчанських селах, де проживають українці, записував розповіді старих людей, збирав давні пісні різного жанру та балади, доцільно описував їхні традиції та звичаї, і все це зумів нагромадити у свій вільний час, наскільки дозволяли його першорядні заняття, як викладача російської мови у ліцеї. Гли-

Як філолог, Вергілій Ріцко не забував слова Тараса Шевченка:

Наша дума, наша пісня
Не вмере, не загине.
Ось де, люди, наша слава,
Слава України.

Тому що назбиралося багато матеріалу, авторові довелося добре обдумати структуру такого тексту-документу, щоб його надрукувати.

Спочатку подав історичні події (коли і чому були змушені запорізькі козаки переселитися в Добруджу), потім детально описав всі місцевості, де і досі проживають українці: число населення, національна структура і розташування господарства. Далі пояснив місцеві слова та назви різних предметів, потім підібрав тексти пісень за їх жанром: колядки, ритуальні пісні/щедрівки, історичні та соціально-побутові балади, рекрутські та вояцькі пісні, родинно-побутові, весільні та жартилівні пісні, загадки. Окреме місце займають ліричні пісні, котрі супроводять народні танці. Тут належить

добавити, що тексти подані паралельно з румунським дослівним перекладом, виконаним автором.

Для пісень усіх видів Ріцко подає музичні ноти. Також ці сторінки дуже гарно оформлені: над заголовком бачимо різноманітні укаїнські візирунки, під ним – музичні ноти, а після такого тексту-документу подано головні етнографічні вказівки: місцевість і рік запису, ім'я, адресу і вік людини, від якої почув і записав пісню. Навіть рухи танців, які виконуються за мелодією, пояснюються спеціальними стрілками. Для такої роботи автор співпрацював з викладачами музики і професійним хореографом Романом Жорою.

Книга має 436 сторінок, вона гарно оформлена. На останніх сторінках подано ілюстрації з гарними народними строями танцюристів і хористів.

Вергілій Ріцко заслужив подяку і повагу не лише усіх українців, котрі люблять свій народ, його історію і культуру, а румунських читачів, яким цікаво буде дізнатися, що добруджанські українці зберегли свою ідентичність у таких драматичних умовах. Доказом цього є те, що представники культури з Констанци, організували свято на його честь і оцінили книжку як один з кращих документів про багатонаціональну Добруджу, зокрема про українців, які там проживають.

На перших сторінках нової книги Вергілія Ріцко, знаходиться коротка, але емоційна *Передмова* на румунській мові Богдана Паскала. Ось що він пише: «*Cartea aduce un suflu nou, aroape de romancier, suprapus celui de cercetător etnofolcloric, fapt care dă o coloratură aparte, cu o mare amănunțime de detalii situaționale și psihologice, lecturii în sine. Generosul pachet de cântece ucrainene subliniază concret și tematic universul de discurs pe care s-au întreținut diferitele ipostaze ale ființei umane într-un orizont mereu pe fugă și care avea ca reper parcă însăși fragilitatea viului într-o compoziție, luând ca noțiuni centrale cazacul, calul, libertatea, dorul, femeia și tabăra-Sici.*» (см. 6)

Юлія АРДЕЛЯН
фото ваторки

Культурна діяльність СУРу

(Продовження із 12 стор.)

якій технології стають дедалі більш присутніми, у цей день учні принесли ближче українську мову і до радості спілкування через казок та спів.

Завдяки зусиллям вчителів української мови, Всесвітній день читання вголос направляв дітей до пізнання, до прекрасного світу книжок, заохочував їх подолати страх перед публічним виступом та надав їм критичного та розмовного мислення, які будуть важливими для їхнього майбутнього.

Тульчанська філія провела конкурс декламування українських віршів

16 лютого Тульчанська філія Союзу українців Румунії провела особливий культурний захід –

«Конкурс декламування українських віршів». Захід відбувся у Тульчанському етнографічному та мистецькому музеї.

Учні з Летя та К. А. Росетті – вчитель Максим Доріна та координатор ансамблю «Біла Рожа» (Летя), Максим Іван, з Сфинту Георге – вчитель, Ірина Лісов та координатор вокальної гуртка «Катерлецька Зоря» – Константін Адріана, з місцевої організації Крішан /координатор ансамблю «Рибалка», Лучіка Герман, а також учні з Тульчі під керівництвом пані Марії Ефімов, порадували аудиторію, декламуючи вірші українською мовою.

Діти з Сфинту Георге, також принесли традиційні предмети специфічні зони звідки походять, яких подарували музею. Учасники створили дружню атмосферу, співали і танцювали – моменти, які, безсумнівно, запам'ятаються.

Особлива подяка була висловлена Союзу українців Румунії, який фінансово підтримував не лише організацію та проведення культурного заходу, але й нагородив найталановитіших дітей, які брали участь у заході.

Молитва та Піст

Отже, знову настає початок Великого посту, спеціальний період для нашого духовного життя період, коли всі ми бажаємо збільшити нашу молитву, добрі діла, тримати піст так, як потрібно, щоб радісно чекати великий Празник Воскресіння. Пригадую собі, що ще на початку моєї священської місії один добрий монах порадив мені наступне: «старайся у молитві до Бога, тому що найважче діло у цьому житті є молитися, як треба!» Ці слова я ніколи не забув, тому що досвід життя показав мені, що не лише важко молитися, але і те що, розмовляти про молитву можна лише молячись, та що все те, що знаємо про молитву, можна зрозуміти лише, якщо ми молимося Господу Богу. У Святій Євангелії від Матея представлений один дуже важливий випадок у 17-ій главі. Там оповідає Матей, що до Ісуса приступає один батько безнадійний, син якого був біснуватий. Він приходить до Христа, щоб Він зцілив йому сина, бо Його учні не були в силі хлопця визволити від духів лукавих. Ісус зауважує та сварить всіх присутніх за їхнє невірство, а Його учні, які були з ним, на самоті запитали Його, чому вони не

могли цього зробити? Тоді Христос їм і нам відповідає наступне: «цей рід демонів не виходить інакше, лише молитвою та постом!» Отже, такою є порада, яку Син Божий зробив тоді та яку залишив і нам сьогодні тим, які хочемо зцілитися від різних недуг, тим які хочемо позбутися ворожої сили. Ворог завжди крутиться біля нас, так що і нам завжди потрібно молитися і постити, щоб визволитися від ворожої сили. Коли говоримо про молитву, знаємо, що вона є прохальна, подячна та славословна. Але якщо робимо аналіз, то можна заприпитати, що в нас молитви є більше прохальні, ніж подячні Богові за Його ласку. Ми, люди, завжди просимо і бажаємо сповнити наші бажання, що не є лихе діло, бо так нас і навчає Спаситель: «просіть і дасться вам...», але так само нам потрібно добре зрозуміти те, що Бог дає нам лише те, що нам потрібно у житті, а не все те, що ми бажаємо. Наші молитви мають стати нашим зв'язком із Богом, молитви мають бути не лише вищими бажаннями для цього земного життя. У Хирувимській Пісні на Літургії просимо, щоб «відкинути всяку світську турботу», бо тоді, коли відкидаємо світську турботу, в той момент бажаємо Царства Небесного. Тому і в молитві «Отче Наш» просимо на початку «нехай прийде Царство Твоє!». А Христос нас так навчає: «Шукайте перше царства Божого та правди Його, а все інше додасться вам!»

Отець Іван ЮРЧА

Музика – це рідна мова румунсько-української душі

Ось ще одне Різдво Христове та Новий рік я, Лариса Нечаєва, моя донька Ірина і дві онуки-Мілена і Амелія зустріли у Румунії, у місті Тімішоара. Хоча рік тому були впевнені, що на наступні свята ми обов'язково повернемося додому. Ми мріяли про те як зустрінемося зі своїми близькими і друзями, як усі разом будемо відмічати свята у себе вдома, у рідній Одесі, у місті на березі Чорного моря, яке відоме усьому світу як «Одеська перлина» і «Південна Пальміра» України. Але все вийшло зовсім не так, як ми мріяли. На жаль, спокій на нашій українській землі так і не наступив, а Південь України атакувався російськими окупантами в десятки разів більше ніж напередодні святкування Різдва та Нового року.

Для мене, як креативної особистості, дуже важливо відчувати незвичайні емоції та почуття від нових людей, образів, звуків, отримувати естетичну насолоду від будь-яких проявів краси, наповнюючи позитивом своє життя і життя своїх близьких.

Все це я знайшла у чудовому місті Тімішоара. За красою Тімішоара нагадує маленький Відень і приваблює мене усім: кліматом і ландшафтом, річками і фонтанами, красою архітектурних ансамблів та різноманітністю їх стилів – від Бароко до Модерну (Art nouveau) та Сецесіону, вишуканістю та витонченістю костюлів і храмів, різнокольоровістю фасадів історичних будівель, парків і скверів, квіткових оранжерей і клумб, а також безліччю звуків – від раннього пташиного співу, храмового дзвону, музичних та органних звуків і пісень, які завжди лунають на Кафедральній площі та площі Перемоги і Свободи.

Друге, чим мене підкорила Тімішоара, – це тим, що вона у 2023 році була визначена Культурною столицею Європи. Для мене це було щось неймовірне і несподіване. Саме тому, що мені, фахівцю у галузі мистецтва, професійному музиканту, пощастило опинитися в центрі такої важливої культурної події. Мене цікавило все: історія виникнення самої події, етапи її організації, унікальність традиції, логічна послідовність та взаємодоповнення культурних і музичних заходів, що створювали неймовірний синтез мистецтв, який в свою чергу сприяв найяскравішому сприйняттю творів мистецтва.

З часом я дізналася про цікаві історичні факти. Так, наприклад, міністерка культури Греції Меліна Меркурі у 1983 році зазначила, що Європейська Спільнота (організація, що передувала створенню Європейського Союзу) недо-

статньо приділяє уваги питанням культури. Вона запропонувала програму європейських міст культури, яка у 2009 році отримала теперішню назву. Першим культурним містом стали рідні для Меркурі Афіни. Крім цього я дізналася, що на сучасному етапі кожного року Рада Міністрів ЄС обирає три європейських міста та оголошує їх культурними столицями. Це означає, що у цих містах проходитиме велика низка масштабних пан'європейських заходів: фестивалів, концертів, виставок, лекцій, конференцій тощо. Усі ці заходи направлені на пропагування різних європейських культур, в тому числі, приймаючої сторони.

Саме так все відбувалося і цього року в Культурній столиці Європи – Тімішоарі. Під час події свято відчувалося навіть у повітрі. До Культурної столиці приїхало багато гостей, присутність яких спричиняло неабиякий бум у туристичній та культурній сферах. Кожному з гостей потрібно було зосередитися на тому, що більш цікавить, який обрати захід, колектив музикантів або виконавця, співака або співачку, спочатку відвідати виставку, а потім конференцію? Слід з'ясувати, що це завдання було не з простих.

У нашій родині дівчата з дитинства долучалися до фортепіано, співу, танців.

Їх любов до мистецтва триває все життя. Вони цікавляться музичними новинами, прем'єрами театральних вистав, сліdkують за гастрольними улюблених музикантів та співаків. Однак, в умо-

вах сьогоднішнього дня, що їх цікавить, можливо переглянути і прослухати лише в Інтернеті та в YouTube, використовуючи засоби мультимедіа. І тільки завдяки Культурній столиці Тімішоара мені і моїм дівчатам пощастило відвідати безліч культурних і музичних заходів, які надали можливості безпосередньо налагодити особисту комунікацію з творами мистецтва і контактувати з виконавцями живо.

Програма кожного тижня була дуже насиченою і різноманітною. Так Фестиваль джазу-JAZZx 28.06.2023-02.07.2023 TIMISOARA зібрав кращих музикантів-інструменталістів і джазових співаків, таких як: Jordan Rakei, Gogo Penguin, Roberto Fonseca, Jazzbois, Vandergris та інші. Відбувся тиждень тімішоарської опери (прослухали оперу Дж. Верді «Аї-ДА»), тиждень оперети (прослухали комедійну оперету «Служниця-пані»), концерт камерної музики (концерт А. Вівальді «Пори року»), фортепіанні концерти з участю видатних сучасних піаністів-Reinis Zarins (Latvia), David Greilsammer (Jerusalem, Israel), а також шоу акробатів і феєрверків та багато іншого. Ми були у захваті від побаченого і почутого, нас переповнювали неймовірні емоції і я, особисто, отримала велике задоволення як фахівець у галузі мистецтва і як професійний музикант-піаніст.

Але все це не було останньою яскравою подією у моєму житті, пов'язаною з містом Тімішоара. Одного разу я несподівано отримала запрошення від румунських колег-музикантів прийняти участь у їх музичних проектах «Pian – de la muzică la cultură», організованих у рамках культурної програми Тімішоара 2023. У зв'язку з цим у мене з'явилося багато нових друзів.

Лариса НЕЧАЄВА

професор Національного університету в Одесі

(Продовження у наступному номері)

Сучавська делегація відвідала Герцу в рамках освітнього проєкту «РАЗОМ ЗА ЯКІСНУ ОСВІТУ»

Делегація з Сучавського повіту брала участь у третьому заході Транскордонного проєкту «Разом за якісну освіту», який відбувся в Герцаївському ліцеї імені *Георгія Асакі* Чернівецької області. Мета цього проєкту – освітні та культурні обміни між Румунією і Україною та розвиток тісної співпраці між румунськими та українськими партнерами.

Румунська делегація, яка складалася з вчителів Національного сучавського коледжу ім. Міхая Емінеску, представленою директоркою Сільвією Коріною Нуцу, директоркою радівецької школи ім. Богдана Воде – Радуге Мунтяну та членів Сучавської Філії СУР під керівництвом голови Іллі Саучука, раділа теплим і щирим прийомом герцаївських вчителів на чолі з директоркою Мариною Мафтей.

Мер громади Герца Василь Скрип'яру, який 4 був присутній на заході, висловив вдячність за надану Україні підтримку Румунським Урядом у ці важкі часи. Він підкреслював також свою впевненість, що проєкт зробить великий внесок у розвиток співпраці на користь учнів та вчителів.

В рамках зустрічі відбулися заходи, включені в програму. Учні, приготувані викладачкою Оленою Апетрі, представили емоційну художню програму під назвою «Емінеску – найчистіша наша сльоза». Життя і творчість великого румунського поета розглядалися

за допомогою цікавих картин, як змінився навчальний заклад, який він очолює, після реалізації програми фінансування. Вчителька Делія Мартіняк розповіла про попередній освітній проєкт, близький

до свого серця, «Дружба без кордонів», реалізований у 2021-2022 навчальному році між Тернавським ліцеєм імені Василя Богрі Чернівецької області та Сучавським національним коледжем імені Міхая Емінеску, радівецькою школою імені Богдана Воде, Шербівською загальною школою та Сучавською філією Союзу українців Румунії, який вона координувала разом з викладачкою Ларисою Гаїною. Директорка Сучавського національного коледжу імені Міхая Емінеску Сільвія-Коріна Нуцу розповіла про результати, досягнуті учнями коледжу завдяки постійним зусиллям викладачів, оскільки шлях до успіху являє собою міцне партнерство між вчителями та учнями.

Викладачка Лілія Панфілов, заступник директора Герцаївського ліцея, зробила коротку презентацію досягнень їхніх учнів, підтриманих самовідданістю вчителів. На конференції також були представлені доповіді про можливості Erasmus+, способи досягнення помітних результатів на Кембріджських іспитах, про корисність використання цифрових платформ, заходи проведені в семінарі STEEM, та різні інші інноваційні підходи в освіті.

Друга частина дня була відведена візиту величного монастиря Бенчені та Чернівецького Національного Університету ім. Юрія Федьковича.

Дякуємо всім нашим партнерам за унікальний досвід, за початок довготривалої культурної та освітньої співпраці та за можливість закладення гарної дружби!

Делія МАРТІНЯК

Фото авторки

міждисциплінарно, звертаючись до математики, географії, музики, румунської мови та іноземних мов. Вірші Емінеску були приводом для возвеличення любові, природи, історії та глибокого споглядання незворотного плину часу. Учні з Герци показали, що поезія Емінеску однаково милозвучна, якою б мовою її не декламували: українською, англійською, французькою, італійською та особливо румунською.

Міжнародна конференція «Досконалість через освіту» містила дві важливі секції: *успішний досвід у виконанні освітніх проєктів та фактори, які впливають на успішність у вихованні*. Директор радівецької школи «Богдан Воде» Радуге Мунтяну представив,

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОУ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ

Редакція: Радуге Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România

ISSN 1223-1614